El bisturí de Barberà

Assetjat per diversos episodis de presumpta corrupció, el metge Alfonso Grau acara la jubilació més pendent dels tribunals que no de les fitxes de dòmino. Després d'haver estat l'alcalde de València a l'ombra, la persona a qui Rita Barberà li confiava la gestió del consistori, ha passat a l'ostracisme. Va ascendir tan ràpidament com ha caigut. Entremig, 20 anys de poder absolut.

*Reportatge de **Víctor Maceda***

Alfonso Grau sempre va somiar d'entrar en política. Va llicenciar-se en medicina, va especialitzar-se com a cirurgià i va aconseguir una plaça fixa a l'hospital General de València, però en realitat el doctor Grau s'estimava més un altre tipus d'operacions. Preferia la moqueta del poder a la fredor del quiròfan, i l'activisme sindical va ajudar-lo a culminar aquesta metamorfosi.

Va dirigir la delegació valenciana de la Central Sindical Independent i de Funcionaris (CSIF) des de la seua fundació fins al 1994, i els dos últims anys va compatibilitzar aquesta tasca amb la de vice-president de l'executiva estatal. Una plataforma de promoció personal que, sobretot, li va permetre conèixer el també funcionari Manuel Tarancón –nebot del cardenal vila-realenc Vicente Enrique y Tarancón–, amb una ascendència important al si del PP valencià.

Tarancón, de tarannà liberal, havia passat per la UCD –formació amb la qual havia estat conseller d'Agricultura preautonòmic– i s'havia estrenat el 1991 com a regidor de València i tinent d'alcalde de Rita Barberà. Quan Grau va demanar-li que li obrira la porta del PP, Tarancón ocupava la presidència provincial del partit a València i no va dubtar a intercedir per ell davant el presidenciable Eduardo Zaplana, que aleshores mantenia reunions amb persones de sectors diversos amb vista a la conformació de les llistes de les eleccions del 1995, que serien les del seu accés a la Generalitat.

A Zaplana, però, no li va fer el pes aquest doctor oriünd de Callosa d'en Sarrià, població situada a escassos quilòmetres del seu Benidorm de l'ànima. D'una banda, perquè ja disposava de prou metges que l'assessoraren en matèria sanitària, i de l'altra, perquè no tenia cap pedigrí polític.

En canvi, Barberà sí que va acceptar l'oferiment de Tarancón, que, com a alternativa a la negativa de Zaplana, va suggerir a l'alcaldessa d'incorporar a la llista municipal el seu company del CSIF, a qui ella tampoc no havia tractat mai.

Grau va posicionar-se finalment en el número 11 de la candidatura local, encapçalada per Barberà i Tarancón i de què també formaven part noms tan coneguts com els de Francisco Camps i Juan Cotino. El PP va passar de 9 regidors a 17 i Grau va erigir-se de seguida en un dels referents de l'equip de govern.

"Rita Barberà sempre ha dubtat de la capacitat de la majoria dels seus regidors, no hi ha confiat gaire, però en el cas de Grau –com li havia passat amb Camps quatre anys abans– va veure clar que estava sobradament preparat", explica una persona que va presenciar la seua irrupció a l'Ajuntament.

De fet, Barberà va afanyar-se a encimbellar Camps i Grau: al primer, que fins llavors havia estat un regidor jove de Circulació i Transports, va elevar-lo a l'àrea d'Hisenda i li va atorgar la primera tinença d'alcaldia, i a Grau, la regidoria de Fires i Festes i la segona tinença. A edils com Silvestre Senent o Vicente Igual, que acumulaven més experiència, els va costar pair-ho.

Visca la festa!

Al cap d'un any, Francisco Camps va emigrar al Congrés dels Diputats, pas previ a la seua entrada al Consell com a conseller d'Educació i Cultura. Grau fou designat el primer tinent d'alcalde i va començar a substituir Barberà als actes a què ella no podia assistir. Allò havia sigut arribar i moldre.

La veritable projecció de Grau, no obstant això, va arribar-li com a responsable de Festes. Era l'enllaç entre el consistori i el món de les falles, una massa de 100.000 persones –un de cada vuit veïns– que conforma el principal teixit associatiu de la ciutat. Políticament, si fa no fa, un aparador gairebé tan destacable com l'alcaldia.

Tant Grau com la seua esposa –que ja estava molt lligada a l'àmbit faller– van

EFE

Rita Barberà i Alfonso Grau, en una imatge del 2012, quan eren alcaldessa de València i vice-alcalde. Fa un any que la relació entre els dos és "freda i distant", com ha admès ella.

gaudir profundament d'aquest protagonisme compartit. Mentrestant, Barberà es felicitava d'haver tingut la sort que Grau es creuara pel seu camí. Hi confiava tant que, a partir de la següent legislatura, va ampliar-li les competències.

A més de mantenir la regidoria de Fires i Festes, va assumir la d'Hisenda, de gestió pura i dura, i és clar, va continuar com a primer tinent d'alcalde. Davant la importància creixent de Barberà en el panorama polític estatal, Grau emergia com un possible recanvi en cas que l'alcaldessa haguera de marxar a Madrid com a ministra. Una possibilitat que va cobrar molta força el 2004, quan ella ja havia completat tres mandats i Mariano Rajoy, bon amic seu, semblava tenir-ho tot de cara per rellevar José María Aznar a la presidència del Govern espanyol. La victòria inesperada de José Luis Rodríguez Zapatero va malbaratar bona part de les opcions de Grau –set anys més gran que Barberà– de ser investit alcalde. El cicle de Rita no s'aturava.

"Des del 1999, qui va dur tot el pes de l'Ajuntament va ser Grau", explica la font abans esmentada, "ella sempre va respectar-lo moltíssim, i ell va ser la persona que ha sabut interpretar més bé l'alcaldessa, cosa que no era fàcil; malgrat tot, mai no van ser uns grans amics".

En efecte, a partir del 2003, Grau va assolir un relleu encara més gran. Va abandonar l'àrea de Festes però va guanyar les de Grans Projectes i Turisme, que va sumar a la d'Economia. A les seues ordres hi havia regidories tan importants com la d'Urbanisme. Tot plegat, a la València dels grans esdeveniments i de les inversions faraòniques, amb una llei del sòl més amable que va afavorir l'edificació intensiva de determinats districtes de la ciutat, especialment els més septentrionals: Campanar, Benicalap, Orriols, Ciutat de les Arts... Tots els convenis urbanístics passaven per la seua taula, així com l'aprovació dels plans d'actuació integrada (PAI) i les grans decisions relatives a patrimoni.

"Els grans constructors no es reunien amb Miquel Domínguez o Jorge Bellver, a qui Grau va tenir com a regidors d'Urbanisme, sinó directament amb ell, que era el veritable *capo* de l'Ajuntament. La gestió, era seua; l'alcaldessa se centrava en la faceta política, i gràcies a això podia permetre's el luxe d'entrar a treballar cada dia a les 11", corrobora una altra persona que va seguir de prop els anys de govern de Barberà. "L'únic tema gros en què Grau va restar al marge fou el de la Copa de L'Amèrica."

→

1. Trobada del 1996 amb els alcaldes de Bilbao, Màlaga, Barcelona, Saragossa, Madrid i Sevilla. Des que va entrar al consistori, Grau va ser la màxima autoritat de València després de Barberà.
2. Al capdavant de l'àrea de Fires i Festes, en la seua primera etapa com a regidor, Alfonso Grau va aconseguir la popularitat necessària abans d'expandir el seu radi d'actuació dins de l'Ajuntament.
3. Més tard, com a responsable de Grans Projectes, va supervisar les principals actuacions urbanístiques i estratègiques de la ciutat en una època de gran ebullició immobiliària.
4. Se li acumulen els problemes: el *cas Nóos*, el *cas Taula* i el presumpte suborn d'un empresari del transport. A sota, la detenció de què Grau va ser objecte el 22 de febrer per aquest motiu.

EFE

→ Més que amb Barberà, Grau tenia una relació estreta amb l'advocat José María Corbín, casat amb Asunción Barberà, germana de l'alcaldessa que treballava a la planta noble del consistori. Una de les vegades en què el vice-alcalde va haver d'acudir a la Ciutat de la Justícia per prestar declaració en el marc de les investigacions del *cas Nóos*, Corbín no va dubtar a fer-li costat.

Una illa independent

Alfonso Grau sempre fou una illa dins del grup municipal popular. Mai no va establir una relació especial de confiança amb els seus companys. La seua germana, ell i la secretària d'alcaldia, Mari Carmen García-Fuster, eren les persones més pròximes a Barberà, però ni tan sols ells feien colla. Per aquesta raó va sorprendre tant el seu casament amb l'ex-regidora María José Alcón, amb qui Grau va començar a relacionar-se poc després de la mort de la seua esposa. A la boda, de caràcter religiós, només van acudir els fills respectius i Barberà, i el convit va tenir lloc a l'hotel Las Arenas, un espai selecte de la platja de la Malva-rosa.

Com ell, Alcón va accedir a l'Ajuntament de València l'any 1995, en aquest cas recomanada pel seu home, Vicente Burgos, que durant la joventut, quan era president de Noves Generacions, va captar els estudiants de dret Francisco Camps, Gerardo Camps i Esteban González Pons. Tant Alcón –com a regidora i assessora– com Burgos –en qualitat de gerent de la fundació Jaume II El Just– són investigats ara en el marc de l'Operació Taula, un dels diversos casos que esguiten Grau.

Les converses enregistrades per Marcos Benavent, ex-gerent d'Imelsa, denoten el cobrament de comissions per part d'Alcón a la seua etapa com a regidora. Operacions urbanístiques com la rehabilitació de les Torres de Quart o la construcció de l'auditori de La Rambleta van anar aparellats del cobrament de comissions sucoses. La casa on ara viu amb Grau –a tocar de la residència de Barberà, ubicada en una zona exclusiva de la ciutat– va ser reformada de dalt a baix després que ell quedara vidu i decidira mudar-s'hi. La setmana passada, la Guàrdia Civil la va registrar en cerca de proves d'un suborn de què Grau hauria estat objecte a través de l'empresa de transports Transvia, adjudicatària, entre d'altres, del bus turístic de València.

Una filla i un gendre de Grau també s'han beneficiat de la seua posició dins del consistori. En concret, a l'Empresa Metropolitana de Serveis Hidràulics (Emshi), de titularitat pública i que gestiona l'aigua a la comarca.

Tocar el dos

Quan Barberà, en una compareixença davant la premsa la setmana passada, va afirmar que ella no controlava les campanyes electorals, no li faltava raó. Qui també supervisava això era Grau, tal com va deixar entreveure l'ex-regidor d'Enllumenat Públic Juan Vicente Jurado –molest per alguna adjudicació d'enllumenat que Grau va efectuar sense el seu vist-i-plau– a l'eixida de la seua declaració davant el jutge instructor. "A mi el senyor Grau no m'ha fet cap mal, però a València, li n'ha fet molt", va dir. "Ha manat més que Rita Barberà, i de sempre!", va certificar.

Tot i que Barberà l'havia deixat fora de la llista electoral pel seu processament en el *cas Nóos*, Grau era el coordinador de la campanya i la persona que presumptament centralitzava la caixa B del partit, a la qual els regidors i els assessors feien aportacions de 1.000 euros que suposadament recuperaven més tard en dos bitllets –negres– de 500 euros provinents de comissions per contractes públics.

En esclatar el *cas Imelsa*, amb les converses de Benavent, el PP va suspendre Alcón de militància. Tot seguit ella va renunciar a figurar en la llista municipal i

4

EFE

3

Grau –presumptament– es va apropiar els 50.000 euros de la caixa B del grup.

Uns dies abans, quan Barberà havia fet saber a Alcón que ocuparia el número 16 de la llista, Grau, que ja estava bastant molest per la seua defenestració pel *cas Nóo*s, en què sempre s'ha considerat la víctima propiciatòria, va trucar a l'encara alcaldessa i, en una conversa molt pujada de to, va arribar a insultar-la. Segons Grau, Barberà havia adquirit el compromís de situar Alcón en un lloc d'eixida. "Va reaccionar amb l'alcaldessa com acostumava a reaccionar amb els regidors que no seguien fil per randa les seues instruccions. Rita va quedar gelada", explica una font.

Des d'aquell moment, no han tornat a parlar. Ni tan sols amb motiu del judici que se celebra a Palma, en què Grau apareix assegut a la darrera filera –entre Cristina de Borbó i Iñaki Urdangarin– i que podria comportar-li una pena d'11 anys de presó. "Grau va dir que el projecte del Valencia Summit li va arribar un dia, de sobte, a la safata d'entrada del correu electrònic, però en realitat, seguia les ordres de l'alcaldessa", explica la regidora de Protecció Ciutadana, Sandra Gómez, que durant un temps va exercir l'acusació particular en representació del PSPV-PSOE.

Grau va veure's immers en la causa per culpa de l'acumulació de càrrecs, un dels quals el de la Fundació Valencia Convention Bureau (FVCB), de la qual era el principal dirigent. Després de les eleccions del 2011, Grau ostentava 34 càrrecs públics diferents. Cap d'ells no tenia a veure amb l'estructura interna del PPCV, però, perquè com Barberà, ell sempre va desestimar d'ocupar responsabilitats d'aquest tipus.

L'Ajuntament de València va abonar a l'Institut Nóos tres pagaments de 500.000 euros (1,5 milions en total), a més de sufragar totes les despeses que comportava la celebració de la cita pactada entre Urdangarin i Barberà. "La quantitat que efectivament va destinar-se a aquesta finalitat, no va excedir el 20% del total", rumia Sandra Gómez. "I van esquivar-se les normes de contractació pública més elementals", afegeix. Els socialistes opinen que Grau hauria comès els delictes de prevaricació, malversació de diners públics, tràfic d'influències i frau continuat a l'administració.

Grau, que fins i tot va somiar de ser alcalde transitori quan l'any passat va tornar a córrer el rumor que potser Rajoy s'enduia Barberà al consell de ministres, va posar fi a la seua trajectòria política de la manera més cruel. Processat *in extremis* pel *cas Nóos*, en què no consta que s'haja beneficiat, després que la justícia arxivara el seu nom en dues ocasions. En les rodes de premsa que ha convocat per aquest motiu s'ha pogut percebre el Grau més vehement, que no tenia amics al consistori, sinó que es limitava a actuar com un bisturí de cap a cap de la ciutat, sempre enmig d'operacions tèrboles.

La Fundació III Mil·lenni, la relació de l'Ajuntament amb Aguas de Valencia, els concerts de falles, el pla del Cabanyal, el parc de Capçalera, el projecte Balcó al Mar, el Parc Central, el Bioparc, la reforma de l'antic edifici de Tabacalera, la permuta del Mestalla, la Fundació Turisme Valencia... Un dia, en un plenari, va dir-li "Nancy" a la portaveu socialista, Carmen Alborch, a qui va preguntar si es pensava que "fer un pla estratègic és com anar a la perruqueria". Barberà i Alborch ja podien passar-se el dia a la perruqueria, perquè qui manava era ell. •